

PÁLYÁZAT! PÁLYÁZAT! PÁLYÁZAT!

Beszámoló a 25. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat eredményeiről

A szokásosnál is nagyobb várakozás előzte meg az idei jubileumi pályázat bíráló bizottsági ülését. A beérkezett pályamunkák között sok rajzot, képet és fényképet is találhattunk, amelyeket a jubileum alkalmával kiírt rajz- és fényképpályázatra készítettek. A pályázaton részt vettek az 1977. évi Diáknapi Ünnepekre beküldött, és ott magasabb díjat nyert középiskolai dolgozatok is. A pályamunkákat és kérdőív-válaszokat a Nyelvtudományi Intézet, az MTA Néprajzi Kutatócsoportja, az Országos Szabadtéri Néprajzi Múzeum és a Néprajzi Múzeum munkatársai bírálták el, mintegy negyven kutató és muzeológus vállalkozott a szakbírálatok elkészítésére.

Az Országos Bíráló Bizottság december 8-án ült össze a Néprajzi Múzeum tanácstermében, hogy döntsön az idei díjakról. A szaklektorokból és megyei múzeumok néprajzos muzeológusaitól álló bíráló bizottság elnöki tisztségét dr. Tóth István akadémikus látta el.

A 25. Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázatra 401 pályamunka érkezett, ebből 180 felnőtt és 221 ifjúsági munka volt. 10 különféle kérdőívre 132 db választ küldtek be, ezek megoldása a következő volt: Boross M.: Kertészeti építmények, csöszkunyók (42 váasz), K. Csilléry K.: Szobabelsök (17), Varga Zs.: Szakrális emlékek (16), Kecskés P.: Préházak, pincék (14), Juhász A.: Tanyai telek-elrendezés (12), Balassa M. I.: Épületfalak (11), Morvay J.—Kresz M.: Táplálkozás (10), Selmecei Kovács A.: Csűrök (7), Balassa M. I.: Méhesek (3) Paládi Kovács A.: Abara (1). Ez a mennyiség a pályamunkák számához viszonyítva 33%, szemben a tavalyi 24%-kal. A kérdőíves válaszokkal négyen nyertek kiemelt I. díjat: Balázs Livia Rábapordány, dr. Kovács Jenő Szombathely, Szakácsi Lajos Szentés, Szabó József Bük. A kérdőíves válaszokért 14 első díjat, 21 második díjat és 19 harmadik díjat szavazott meg a bíráló bizottság.

A pályamunkák közül sajnos igen sok, 137 minősült jelentéktelennek, ez a pályamunkák 34%-a, szemben a tavalyi 16%-kal. Ennek oka elsősorban az, hogy az idei pályázaton résztvevő diáknapi pályamunkák közül igen sok nem érte el az országos pályázat követelményének szintjét.

Az Országos Bíráló Bizottság, a szakbírálati jelentésekből kiindulva 84 pályamunkát ítelt magasabb díjazásra (21%) a következő megoszlásban: kiemelt I. díj 9, I. díj 17, II. díj 27, és III. díj 31 dolgozat. A bíráló bizottság ez évben is pénz- és könyvjutalmat ítelt a buzdításra méltó, de díjjal nem jutalmazható dolgozatokért.

A beküldött pályamunkák tematikus megoszlása a korábbi évek központilag javasolt témáinak befutását tükrözi. Kiemelkedően nagyobb számban a népi ipar (13%), a gazdálkodás (11%), az életmód, életrajz (10%), a földrajzi név (10%) témakörében készültek dolgozatok. 4–9%-kal részesedtek az alábbi témakörök: gyógyítás, népszokások, nemzeti néprajzi anyag, táplálkozás, temető néprajza; 3–0,5%-kal szerepelt a népköltészet, a játék, a nyelvészeti anyag, az állattartás, a népművészet, az okmánymásolat, az építkezés, a viselet, a fénykép, a zene és a rajzanyagot feldolgozó gyűjtés.

Tanulságos a pályamunkák területi szóródása is, jól tükrözi a megyei szervezetek színvonalát, valamint a megyei szintű érdekeltséget. Szolnok megyéből 44, Borsodból 40, Hajdú-Biharból 37, Pest megyéből 35, Csongrád megyéből 28, Veszprém megyéből 27, Tolna megyéből 24, Vas megyéből 22, Baranya megyéből 20, Heves megyéből 19, Békés megyéből 17, Somogy megyéből 14, Zala megyéből 11, Komárom megyéből 10, Fejér megyéből 8, Nógrád megyéből 7, Szabolcs-Szatmárból 7, Győr-Sopronból 7, Bács-Kiskunból 3 dolgozat érkezett be.

Az idei jubileumi pályázaton *kiemelt I. díjat* nyertek: *özü. Mačzó Mihályné* (Szentendre), rajzpályázatra beküldött 6 képével (Házunk, A szoba, A konyha, A pitvar, A kamra, Idesapám, idesanyám meg én) és *dr. Bereczky Imre* (Dévaványa): Marhatartás a kapitalista korszakban c. munkájával. I. díjat nyert *Molnár Ambrus* (Hajdúhadháza): Egyházon kívüli népi vallásosság a múltban és a jelenben Hajdúhadházan, *Leskó Jánosné* (Szirmabesenyő): Sorsom, életem — önéletrajz, *Dobosy László* (Ózd): Farkaslyuktelepi fazekasműhely, *Pásztói mézeskalácsos* és *Dobosy László—ifj. Dobosy László*: Festett asztalosmunkák a Bódva és Hernád között c. pályamunkáikkal, *Szabó József* (Bük): A hagyományos paraszti állattartás Bük községben és a Répcse vidékén (II. rész Kisállattartás), *Viktor Gyula* (Rudabánya): Rudabánya helynevei, *Sebestyén Ádám* (Kakasd): Andrásfalvi népmesék, *Süle Sándor* (Révfülöp): Köveskői földrajzi nevei, Szentbékállai földrajzi nevei, *Mészárosné Varga Mária* (Bazsi): Bazsi község földrajzi neveinek névtani vizsgálata és *Wöller István* (Veszprém): Pápateszér malomipara című dolgozata.

Az ifjúsági tagozatban a következők nyertek I. díjat: *Barsi Hajnal* (Győr): Bezenyei horvát népdalok (kiemelt I. díj), *Szentenreai Eszter* (Balmazújváros): Az ifjúság társasálete, udvarlás, szórakozás, lakodalmi szokások, *Sebestyén György* (Budapest): Hévizgyörki babonás történetek, *Makai János—Orsó Mária* (Eger): Földrajzi nevek Tiszánána és Tarnazsádány községekben, *Hegedűs Ágnes—Orsó Mária* (Eger): Földrajzi nevek Tarnaméra és Boconád községekben, *Kovács Lajos* (Szeremle): A hagyományos paraszti gazdálkodás szokásainak Szeremlén és *Turi Teodóra* (Kisbér): A szijgyártás szokásainak Kisbéren című dolgozatával.

Sajnálatos, hogy két megye a beadási határidőről való lekésés miatt nem szerepelhetett az országos pályázaton.

Szacsavay Éva

Pályázati felhívás

Az MTA Nyelvtudományi Intézete, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum és a Néprajzi Múzeum — a megyei tanácsok és múzeumi szervezetek közreműködésével — meghirdeti az 1978. évi

XXVI. ORSZÁGOS NÉPRAJZI ÉS NYELVJÁRÁSI GYŰJTŐPÁLYÁZATOT

Pályázni lehet:

A Helyszíni gyűjtésen alapuló, vagy a paraszti élet saját tapasztalatán (esetleg le-
véltári kutatáson) nyugvó, eredeti ismeretanyagot feltáró munkával, amely nyom-
tatásban még nem jelent meg és más pályázaton nem szerepelt.

A pályázat feltételeként minden pályázónak egy, a Néprajzi Múzeumtól postai
úton igényelhető kérdőívet is ki kell töltenie. (Akiik nyelvjárási témával pályáz-
nak, illetve akik három éven keresztül rendszeresen részt vettek a pályázaton és
ott díjakat nyertek, mentesülnek e feltétel teljesítése alól.)

B A Néprajzi Múzeum által kibocsátott, a B. pontban feltüntetett kérdőívekre adott
válaszokkal.

A 1. Témakörök:

- telekelrendezés — lakóház — lakásbelső — gazdasági épületek;
- személynevek (keresztnevek, ragadványnevek, becézőnevek) — állatnevek
— növénynevek;
- paraszti-önéletrajzok;
- szabadon választható néprajzi témák;
- magyarországi nemzetiségek körében élő hagyományok;
- a paraszti élet emlékeit őrző régi (családi) fényképek és rajzok.

2. A pályamunkát két azonos tartalmú és kiállítású (azonos fotókkal, fonetikus
bejegyzésekkel stb.) — lehetőleg gépelt példányban kell beküldeni a gyűjtő-
hely szerint illetékes megyei múzeumigazgatóság címére, az általuk meghatá-
rozott időpontig.

A parasztonéletrajzokat és a pályázat feltételeként kitöltött kérdőívet elegendő
egy kézzel írott példányban elkészíteni, ezek közvetlenül a Néprajzi Múze-
umba küldendők.

3. A pályamunkák népszerű anyagát kiejtés szerint (fonetikusan) igyekezzenek leírni, jelölve a palóc a, ly, a gyakori e hangot, összeolvadásokat, hasonulásokat stb. A ragadványnévanyaghoz lehetőleg fűzzenek magyarázatot.
4. A pályázat nyílt, azon bárki részt vehet. Egy pályázó több pályamunkát is benyújthat, és több pályázó vagy szakktör pályamunkát közösen is készíthet. — A gyűjtők a szakirodalmat elsősorban tájékozódás, gyűjtési szempontok kialakítása céljából használják, a pályamunkában a hangsúlyt a saját maguk által gyűjtött anyag közlésére vessék. — Nem lehet a pályázaton doktori értekezésekkel, továbbá olyan kéziratokkal részt venni, amelyek elkészítését hivatalos munkaterv írja elő. — A Néprijzi Múzeumba 1978. szeptember 30-ig be nem érkezett pályamunkák az országos döntőn nem vehetnek részt. A pályamunkát teljes névvel és pontos laccimrel kell ellátni. — A pályázatnak ifjúsági és felnőtt tagozata van.
5. A pályamunkák megyei és országos szinten kerülnek elbírálásra és díjazásra. A megyei pályadíjakat a megyei felhívások tartalmazzák. Az országos döntőre beérkezett pályamunkákat a fenti „a—f” témakörökön belül rangsoroljuk és egymáshoz viszonyított értékük szerint díjazzuk, figyelembe véve a megyei szinten elért díjösszegeket. A pályamunkák az országos döntőn tehát összetett díjazásban részesülnek. Az összetett díj a megyénél nyert díjból és az országos döntőbizottság által megítélt díjkiegészítésből áll. A megyei díjösszegeket az alább jelzett felső szintig egészítjük ki:
Felnőtt tagozat: I. díj 3 000 Ft. II. díj 2 500 Ft. III. díj 1 500 Ft.
Ifjúsági tagozat: I. díj 2 000 Ft. II. díj 1 500 Ft. III. díj 1 000 Ft.

- B** Azok, akik kérdőívvel kívánnak pályázni, az alább felsorolt kérdőívünkben választhatnak és postai úton igényelhetnek: *Seimeczy Kovács A.: A csürök építése és használata (4. sz.) Juhász A.: Tanyai telekelrendezés (3. sz.) Boross M.: Kertészeti építmények, csöszkunyhók (7. sz.), K. Csilléry K.: Szobabelsők (1. sz.). Varga Zs.: Szakrális emlékek (8. sz.).*

Az idén javasolt ajánlott kérdőívünk: *Juhász A.: Tanyai telekelrendezés (A Nagyalfold területén), Balassa M. I.: Méhesek.*

A kérdőívek pontos és hitelt érdemlő válaszait egy példányban közvetlenül a Néprijzi Múzeumba kell beküldeni szeptember 30-ig. — A kérdőívek díjazásánál nem teszünk különbséget felnőtt és ifjúsági pályázók között. Felhívjuk mindazok figyelmét, akik önálló dolgozataikkal az elmúlt években nem érthettek el helyezést, kapcsolódjanak be a kérdőíves gyűjtésbe, ahol nagyobb valószínűséggel részesülhetnek jutalmazásban.

Kérdőívek díjazása:

Az, aki egy kérdőívet több községben is feldolgoz, vagy bő rajz- és fényképkiegészítést csatol kérdőívéhez, kiemelt I. díjat, 1 000 Ft-ot nyerhet. I. díj: 500 Ft, II. díj: 500 Ft, III. díj: 100 Ft. — Ezekon a díjakon kívül könyvjutalmat is adunk.

NÉPRAJZI MÚZEUM

Nagy László:

ORDAS MONDJA

*Hóval a holdig én örvénylek
lavinát hajtok elibétek*

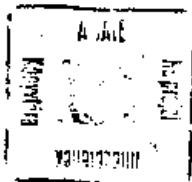
*csillagokkal is táborozni
soha árvákat összehozni*

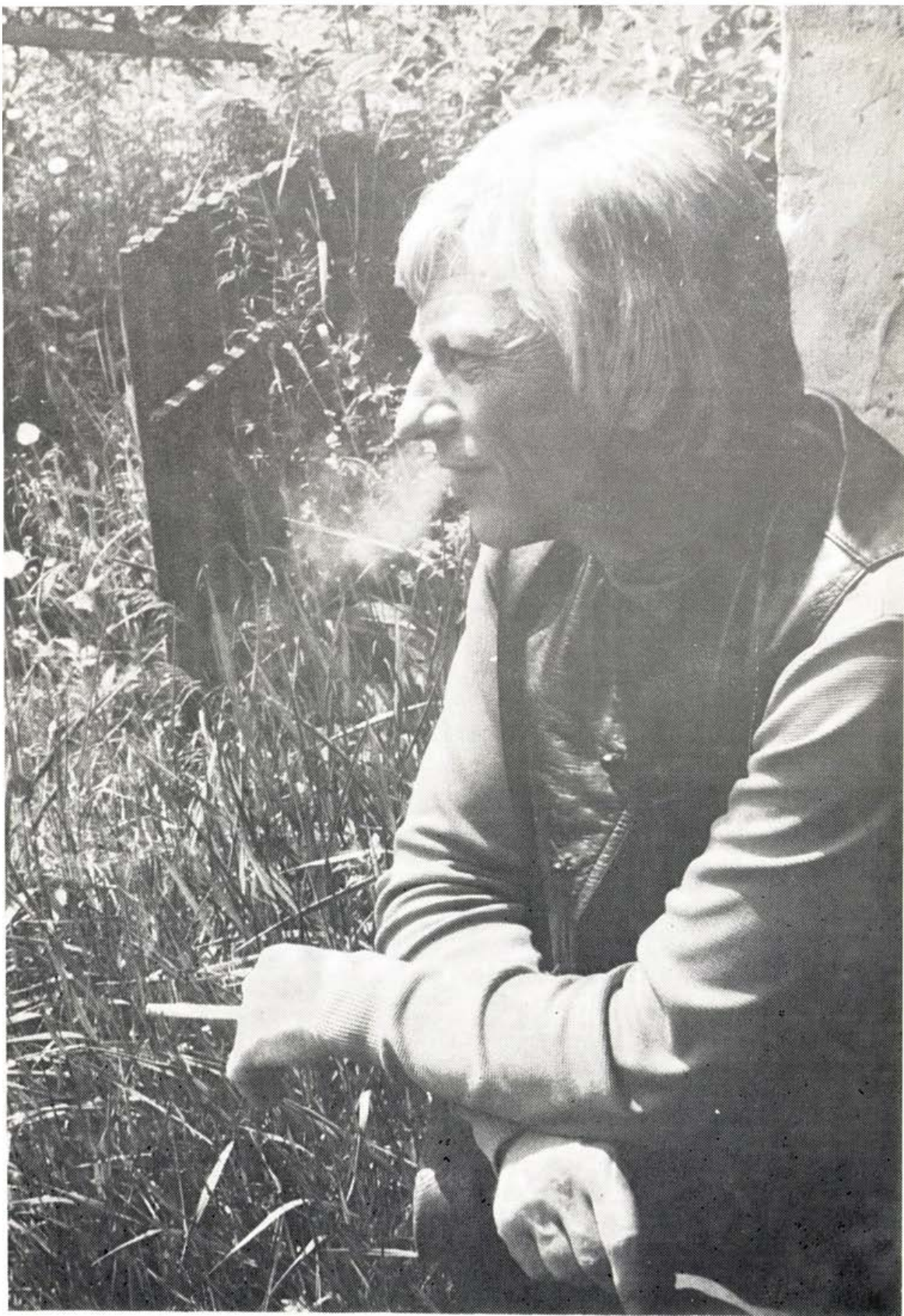
*sugár-cérvával gyors a körmöm
éggel a földet egybe-öltöm*

*hóval a holdig én örvénylek
lavinát hajtok elibétek*

*tudok éhezni, jól torozni
csillagokkal is táborozni*

*előttetek e csillag robban
én ordítok a sarkatokban*

László fényképe

A budai vár (Szabó Jenő felvétele)